

REPORTAGE RESTAURATIE SPEELTROMMEL

In de toren van de Hippolytuskerk in Middelstum begint vrijdagmiddag de restauratie van de speeltrommel. Met Jan Luit namen we een kijkje op de uurwerkzolder.

▲ Jan Luit bij de speeltrommel op de uurwerkzolder van de Hippolytuskerk. Foto Siese Veenstra

‘Niet alles zakt in elkaar’

Louis van Kelckhoven

MIDDELSTUM De toren van de Hippolytuskerk in Middelstum herbergt een geheim. Een speeltrommel uit 1857. De enige ooit door Van Oeckelen, bekend als dé Groningse orgelbouwer, gemaakt. Een speeltrommel is een metalen mechaniek dat automatisch de klokken van het carillon bespeelt, tegengesteld aan de handbediening met het zogeheten stokenklavier. De werking van een speeltrommel is te vergelijken met die van een draaiorgel.

Door de grote afstand naar de klokken, 20 meter, heeft de trommel feitelijk nooit goed gefunctioneerd. Zoals een deskundige in 1916 noteert: ‘De afstand tusschen speeltrommel en klokken is echter vrij groot, zoodat de verbindingsdraden wat te lang zijn, waardoor onregelmatigheid in het spel ontstaat.’

De Hippolytuskerk, een vijftiende-eeuwse bakstenen kruiskerk in laatgotische stijl, is sinds begin 2014 eigendom van de Stichting Oude

Groninger Kerken (SOGK). „Bij de overdracht zijn het restauratieplan en het carillonfonds meegegaan naar de nieuwe eigenaar”, zegt Jan Luit, voorzitter van de commissie Hemonybeiaard Middelstum (Hemony is de gieter van de klokken).

Afgelopen vrijdag is officieus met de 76.000 euro kostende restauratie begonnen. Simon Laudy van Klokkengieterij Reiderland heeft vastgeroeste onderdelen in de kruipolie gezet en de situatie gefotografeerd. „Het huidige uurwerk stamt uit 1949 en is van Eijsbouts”, vertelt Luit. „De toren bevat echter nog een tweede uurwerk uit 1561, gevat in een ijzeren frame. Dat gaan we gebruiken.”

Luit zegt het belangrijk te vinden dat het carillon gerestaureerd wordt. „Als het eenmaal weg is, krijg je het nooit meer terug. We gaan het weer bij de tijd brengen en goed onderhouden door het op hoogtijdagen te laten draaien. We moeten als Groningers de buitenwereld laten zien dat niet alles hier in elkaar zakt.”

In de nieuwe opstelling worden de

klokken van het carillon niet met verbindingsdraden aangestuurd, maar door elektromagneten.

De oude magneethamers worden vervangen door vallende klepels. Dat zorgt voor een betere klank, is minder slecht voor de klokken en onregelmatigheid in het spel is dan verleden tijd. Alles over het carillon en de restauratie is na te lezen op: www.carillonmiddelstum.nl